

ШЫҢ

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОММУНИСТИК ПАРТИЯЗЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЫ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕТИНИҢ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЙ СОВЕТТЕРИНИҢ ОРГАНЫ

1960 ч.
МАЙ
20
ПЯТНИЦА
№ 117 (4601).
Өртөз 20 көп.

1960 чылдың май 18-те Парижде болган парлалга конференциясына ССРЭ-нің Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы Н. С. Хрущевтуң медеглели

Барыын талакы күрүнелерниң удурткучуларының Парижде чевен арга-мегелери

Дөрт улуг күрүнелерниң баштыңызыныҢ Парижде болган баштайгы ужуражымшыкына түнөһинде ол ужуражымшыкына даргаалаан президент де Голльдуң салымын баарлар майдың 17-ниң күнү чазактар баштыңызыныҢ кылган медеглелдериниң талзы-биле болган кылдырыңың хуу болур жуурагу турган.

Түргүстүңүп келген таарымчалык байдалды ажыглап алган, ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы Н. С. Хрущев биле Совет Эвилелиниң Маршалы Р. Я. Малиновский Парижде 120 ажыг километр чөдө турар Плер-Сюр-Мар деп суурга барып чораннар. Ол суурга делегейиң бирги дайынның үезинде орус шериг кеззе турган, анда Р. Я. Малиновский солдат болуп чоран болган Франция дээр тулукшуннарга французлар-биле кады киришкен, нияти дайын—герман милитаризмге удуз демиселге ханын французга черге төккөн.

Н. С. Хрущев-биле Р. Я. Малиновский Плер-Сюр-Мар суурга барып, тарачтынар-биле эл-айыралчык бе-седалап, а тарачтынар кады демисел турган хуенини сактып чугаалап турар өйдө, Елисей орду-зунда 3 шакта дөрт күрүнелерниң чазактар баштыңызыныҢ хуралын кылдыр дөң деп дыңдады Парижде полицияны болган корреспондент-лерни дачыштыр келген.

Н. С. Хрущев Парижде эеп чедир келирге, анда де Голльдуң мыдыг хуралды өргүткө деп бодан турарында баштаган чазактан дачытка. Иччала-даа болдыр дөң хуениң түнөһинде чаа баш бурунгар чөвү-лө хуралды дугайы чугаалап тур-рар бе азы бөдик денелдин чөвүлө хуралын чыгыс талам чүрүк-биле чымдыр оралдыжымшыкыны ыңчар көрүп турар бе дөң чазак-дан билдирмес болган. Н. С. Хрущев сумелен турар чөвүлө хура-лды хөвир-байдалы тодарыңарниң француз талдан дилеэ—иччанган ол дилегти телефон-биле ол-ла до-раан дачытка.

Ол айтырыкта хары келбейн барган. Ол аразында Елисей орду-зунга барып талакы үш күрүнелерни баштыңызы чөдөп келгенер. Н. С. Хрущев бодуңуң айтырымын хары албан төлөдө, президент де Голль моон азында чазактан чоруткан:

«Дөргү президент,

«бо чылдың майның 17-де Силер-ниң мөөң адыкта чоруткан чазакна-биле холбаштыр ук чазакта хары-лавын турар мөөң азында билдин-мес чүвүлөр тыптып келген.

Бөдик денелге чөвүлө хуралды эгелээр арганы берип турар байдал

турар бе дөң чазак тодарыңар соруга-биле баш бурунгар ужура-жымшыкына күрүнелерниң—Фран-цияны, ССРЭ-ниң, Великобритания-ныҢ болган АКШ-тың баштыңызыны-ның чыгызын ыңчар көрүп турар бе азы бөдик денелдин чөвүлө ху-ралын чыгыс талам чүрүк-биле чымдыр оралдыжымшыкыны ыңчар көрүп турар бе дөң чазак-дан билдирмес болган. Н. С. Хрущев сумелен турар чөвүлө хура-лды хөвир-байдалы тодарыңарниң француз талдан дилеэ—иччанган ол дилегти телефон-биле ол-ла до-раан дачытка.

Айттыңан чөвүлө хуралга мөң киржириниң бөдүрбайн турар шаптыкташымшыкыны бир эвес АКШ-тың чазак узуткаар болза, ам ССРЭ-ниң чазакны баштыңы болганымза бөдик денелдин чөвүлө хуралына киржиринге белең мен деп дуу-не чугаалап болгай мен. Бир эвес АКШ-тың президенти америк ужура-чүвүлө Совет Эвилелиниң удуз өңүч-чөвүлө үлгелдишкениниң болуп турганын АКШ-тың чазак бурунгарың өөрүп турарың медеглээр болза, мыдыг үлгелдишкениниң таламы-биле харла-дашкыны илередир, бо дугайында бурунгар кижилерге кеземче көрү-рөп кеземчелери азыр болган Совет Эвилелиниң талзынче мыдыг үлгелдишкениниң мөөң сонгар болган дүрбөс деп бадылык сөзүң боор мы-дыг тазарылган ол шаптыкташ-кынар узуткаатынган турар ийик.

Бир эвес мыдыг ужуражымшыкы баш бурунгар ужуражымшыкы хе-виринг болур болза ужуражым-шыкыга киржиринге белең мен деп Силерниң кабинетидерниң директорунга медеглэни бөду-ла билдирги болгай.

Хүндүлө-биле Н. Хрущев».

Президент де Голль ук чагага хары кылдыр барыны талакы үш күрүнелерни баштыңызының Елисей ордузунга чыгылган чыгыс тала-кы чөвүлө хуралының довулганы-ның соонда мынчар чугаалап турар харыны чоруткан:

«Силерниң чагаанарда салдыңан айтырылгарга хары кылдыр мөң тодарыңар болза, ол хурал дөргө бөдик денелдин чөвүлө хуралына дөңүрте бистериң чөвүлөшкен айтыргыларымыз чугаалажып көө-рүп эгелээр соругалың турган, ыч-чанган ол—чөвүлө хуралды баштайгы хурал хөвиринг болур жуурагу турган».

Бөдик денелдин чөвүлө хуралы-га Совет чазактың калың байдал-дарга киржиринге белеңи баш бу-рунгар ужуражымшыкына ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы Н. С. Хрущевтуң бодуңуң медеглелин эң тодаргай-биле тайлыбыр-лазын бүтүдөгө билдирги болгай.

ол медеглел адепсидирбейн ба-рып шыдаас. Совет Эвилелине удуз америк ужура-чүвүлө өңүч-чөвүлө үлгелдишкениниң буруу шап көрүп турарың дугайында, буруу-лугларга кеземче көрүрениниң ду-гайында болган мөөң сонгар Совет Эвилелине тамаарыштыр мыдыг үлгелдишкенини бөдүрбөс дөң-чөвүлө хуралында президент Эйзен-хауэр баш бурунгар ужуражым-шыкының соонда бүтү-нитиге меде-глел кылбаан мыдыг байдал бөдик денелдин чөвүлө хуралын майның 17-де аждарың дугайында чу-гага турбөс-даа ужурагу дөңүр шууг билдирги.

Ол хуң бөдик денелдин чөвүлө хуралы бөдүңүң ажылын эгелээр жуурагу, иччала-даа ССРЭ-ниң тө-лөлекчиликке келбейн барганың ужурун ол болбайн барган бол-ган АКШ-тың президенти бөдик денелдин чөвүлө хуралы довулг-ан деп санаан дөң азымың меде-глел АКШ-тың президентиңиң пар-лалга айтыргыларының таламы-биле дуалажымшыкы Хегертиң май 17-ниң кеземчеге парлалга конфе-ренциямызга кылганымдан барыны талакы күрүнелерниң бо бугу ча-гыс таламың чууделериниң утка-шы-нары билдирги апарган.

Каттышкан Штаттарның чазак хөй-нигитиниң бөдөһи астыкты-рымчыга чүтүрүп дөң калдыр-даа дипломаттың арга-мегелери кылды болза, бөдик денелге чөвүлө хура-лды бөдүрбайн үскени дөң хар-ымсалга чүтүрөлдөн ол чылаас.

Чүгө АКШ-тың чазак бөдик де-нелге чөвүлө хуралды бичиле-лүү муруну чарында Совет Эвилелине удуз агрессти үлгелдишкенини-биле болган ол үлгелдишкени дөң харымсалга хууделерден ойнаа-лы-биле бүтү делегейиң улустарының удуз иделге-биле манап турганын бө чөвүлө хуралды бөдүрбайн азы шаптыктааны бүтүдөгө билдирги.

Совет чазак тайбычче болган улустар аразының маргалажып ай-тыргыларын чугаалажымшыкы-ның аргамы-биле шитпирээрине чыгыштың чок тура-соруун бадытка-вышкан, бир эвес Каттышкан Штат-тар оң бурунгу-биле түргүстүңүп келген шаптыкташымын ол чөвү-лө хуралды эгелээриниң мурунунда узуткаар болза бөдик денелдин чө-вүлө хуралының төгерик солууду олудун эелээрине Совет Эвилели мурунку хөвөр белеңи медеглээр кылдыр ССРЭ-ниң Министрлер Чөвү-лелиниң Даргазының чанында пар-лалга болуу төлөветтирген.

ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазының чанында парлалга болуу.

Париж, 1960 чылдың май 17.

Хүндүлөп калдыңар болгай дөргилер! Францияның президенти де Голльга, Вели-кобританияның премьер-министри Макмилланга болган АКШ-тың президенти Эйзенхауэрге май 16-да мөң кылган медеглел-биле танышкан боор силер.

Совет чазактың ол медеглели кылдыр эргежөк чугула деп санап көргөн байдалды бүтүдөгө билдирги—бөдик денелге ужуражымшыкының бүтүзүңү Совет Эвилелиниң кырына америк шериг самолёттарының чорутканы агрессти ужу-душкуннарын болган мыдыг ужудушкуннар күрүс политиказы болуп турар дугайында АКШ-тың чазакның парлалга декларациязын азы хамарыштыр чугаалап тур мен.

Чөвүлө хуралга киржиринден Совет Эвилели ойнап турар болган Американың Каттышкан Штаттарына калың-бир шыгымы негелделерин салып турар дөң хөй-биле бисти бурунгарың ам оралдыжы турарлар-дыр. Бодуңуң агрессти үлгелдишкени-биле бистиң чүтүрүстү дорамча-лаан чорун күш чок болуларың АКШ-тың чазак бир эвес ажы-биле чаралар болза, чөвүлө хуралга киржиринге белеңиңи медеглел келген болган медеглээр турар бис. Мыдыг болза-да, Каттышкан Штаттарның чорудуп турары шлюн ужудушкуннар катаптаас дөңүңге бөдүрлө бисте амга чөдөр чок. Соғлаап илереттериниң сөвүлө Каттышкан Штаттарның удурт-кучулары канчар кезелин, чынаанын сактып кө-рүңөр. Документаларың, чүгө документаларың барыччалап көрүңөр мен.

Совет Эвилелиниң дөңүлээриниң кырына америк шериг самолётунуң дүжүр аттырганы май 5-те кажан бүтү делегей билди каарга, ол самолёт агар мөдөөлөрүн чың дөң Турцияны кырыга укуп чоран деп, курделепатмент меде-глел. Кислород прибору үрелген дугайың ужу-дуз дыңыктап деп баа бадыткаан турган. Оң түнөһинде ужудуз меделери оскунуп эге-лөө, мыдыг байдаларга самолёт улам мрак а-тоужуудушкуну үргүчүлөшкөн, совет агар делегитинче таарылга болуп ханылап кирип бо-лур турган дөң. Турцияның дөңсөөрүнө көч-түр дагыл дилеринг Ван көлдүң районуна ол самолётту дилеп турар деп дыңыкташкан.

Америк самолёт Свердловскиниң районуна дү-жүр аттырган, а түтүрүң ужудукчу шлюн үлгел-диңи кылган күлөп көргөни кажан ды-наштыгымызга, АКШ-тың күрүс секретары Гертер, ол самолёт шында-ла шлюн болганы май 9-та медеглээн. Оң туракж мыдыг ужуду-шкуннар президентиң айтышкынарыңа үн-дөлдөр, чагаанар делегит хайгаралды, оң иштинде совет агар делегитинче «мурун-куриниң аргамы ажылаарың көргөн програм-мага дүштүр чоруткунуң турар деп ол баа чу-гаалаан. Ол дөргө, дөргү Гертерниң мыдыр арын-нуур чок медеглели болган.

Гертерниң медеглели президент Эйзенхауэр май 11-де бөду бадыткаан.

Агрессти шлюн ужудушкуннар Каттышкан Штаттарның тускай болгалды политиказы болуп турарын АКШ-тың Москвада өчтин чери май 12-де Совет чазакка бөдүңүң нотазына баа ка-лат медеглээн.

Каттышкан Штаттар «бөдүңүң ужудушкунна-рың соксаткан» болган оларын катап эгелес деп АКШ-тың президенти Парижде ам медеглел турар-дыр. Кым-бир кижилер ол чугааным бары-дырамышкан, Совет Эвилелинче ам оң иш чүү негетиниң турарың? деп айтыр салып турар. Совет Эвилелиниң кырыга америк шериг са-молеттарының ужудушкуннарының кыжаныш-кы соксаткан дөң хөвиринг болуп турар ыш-кажы. Ол медеглел империализмниң чалчалары-ны сактылып хандырып болур чазаксы ийик. Шында орус сандыжыларың хөдөлгөн чораны ышкып үлгелдиринге империалистер чалчыга бергенер; олар чалчаларың аринерин горчи-па-биле чаап каар, а чалчалары: «четтирдөөс» деп чугаалаар болган мөгөйиң, сөүгүрү каар тур-ган.

Дорамчылашкынар-биле өтөжиң шыдаас бис, бөдүңүңүң чоргалдыжымшыкымыз болган бөдүңүңүң төлөгүлг үнеси бисте бир. Күндүгү социалистиң күрүсүн төлөдөп турар бис...

Иччарага, америк шериг самолёттарының ужу-душкуннарын соксаткан дугайың май 16-да баштайгы ужуражымшыкына Эйзенхауэр чуга-лаан, оң сөстөрүң утказы чүдө диге, ол ужу-душкуннар президентиң албан дужаалыңа оң турар үезинде катап эгелесинде болуп тур-рар.— Даразында президент калың шитпир-ини хулаң алырын мөң билбейн билдирги,— деп, Эйзенхауэр чугаалаан.

Иччанган, АКШ-тың президентиң агрессти политикадан ойнааарың эвес, а 1961 чылдың январьга чөдөр ужудушкуннарын чүгө тур ка-ла «соксаткың» азып турар-дыр. Шлюн ужу-душкуннарың өңүч-чөвүлө политиканы соксаткыңга үр эвес хуусааны дөргү президент биске азып турар-дыр.

Улустар аразының харылаа байдаларың кал-ды-бир харымсалгалы кижиниң бүрүн эргел-е

риниң хуусааларыңа чыгыртыр түргүтүп бол-бас, оон башка улустар аразың калдыр-даа дугуружаалыңың үнес чок апар.

Бир эвес АКШ-тың президентиниң бөдалын эдерер болза, чыжөк чөсөргөниңиңиңиң дүжүр дугайында чугаалажымшыкыны кылдыр арга чөк болуп турар. Бөгүн дугуружага чөдөп алды-ган, анда ат салдыңан джик, а анда ат салган киж и албан дужаалыңдан үнө бээр болганда дөңүң а ол дугуружага күш чок апар болган бөк төгөр хааржакче кири октатына бээр ышкымы.

Президент Эйзенхауэрниң медеглели баарлар азыр болза америк самолёттар ССРЭ-ниң кырына ужура бе азы улпас бе дөңүңиң дугайында айтыргы шитпирээр чүгө оң бөдүңүң хамаржыр апар-дыр. Көрүңөрдан, каймы хире турарыңа-дыр! Ам самолёттар улпас деп ол ме-деглел турар. Каймы хире улуг сеткилдиг-дир!

Самолёттарың чорудар азы чорутпас дөңүң президент Эйзенхауэр шитпирээр болур-ла ыч-наан харың. Иччала-даа олар бистиң дөңсөө-риниң кырыга укуп шыдаар бе дөңүң эесе хөкөр-тир. Оңу бис шитпирээр бис, иччанган шитпирээр дооста шууг-ла тодаргай шитпир-ээр бис, бистер ол самолёттарың дүжүр адыр бис, оларын укуп үнүп турар баазаларыңче болган ол баазалары кым тургусалың баа оларын хөкөр кырында кымнар эргелеп турар болур, оларга өвүңүг сөгүңү кылдыр бис. Иччанган Совет Эвилелинче хамарыштыр пре-зидент Эйзенхауэрниң талзынча калдыр-бир «хайырлап кылдырыңың» дугайында чугаа бол-байн турар-дыр. Бистер АКШ-тың чазакны «хайырлап кылдырың» дилевейи, а америк раз-ведка самолёттарың дөңсөөң ужудушкунна-рың ах-сеткалдын-биле буруу шап көрүң негеп турар бис.

Оон-биле кады президент Эйзенхауэр апыа үн-дөһинде шлюн ужудушкуннарын кылды тур-ганы Совет Эвилелинче хамарыштыр өңүч-чөвү-лө политиканы буруу деп көрүп турарымың дугайында чыгыс-даа сөс өтпөө.

Президентиң бо ышкымы мыдыг медеглели агресстиң бөдүңүң эске кызын-даа сеткилдик хандырып шыдаар боор.

Ол өңүч-чөвүлө ужудушкуннары бөдү-ңүң ах бажыңга олар хуусаанымың дугуружа-га соксаткан каан дөң дугайында Эйзенхауэрниң медеглели—миннишкени эвес болган хары-нда чөдөк миннишкени бөди эвес, мыдыг бол-ганда бөдүңүң агрессти үлгелдишкениниң харымсалгазында биддан чорук болур. Ич-чала-даа политиктиң ажындакыларың бидан чоруктары болган хары-даа чөдөк мин-нишкени бөди төөгүнүң мурунга харымса-гадан чайлаар аргамы оларга кажан-да бербейн келген. Ол хаман чок чаш урулгарга бөди: оңчотканыңыңың минни чугаалаан, «мөөң сонгар ыччаныс мен» деп чугаала дөң чөү болгай. А күрүс ажы-хөкөртеринге минниш-кени тулунуңа чөдөргө, бүтү-ле эргежөк чүгү-ла түңдөлөрүңи кылдыр оон дык чугула.

Бир эвес бистер АКШ-тың президентиниң биданжымшыкына болган оларын Совет Эви-лелиниң кырыга ужудушкуннары 1961 чыл-дың январьга чөдөр соксаткы деп «берген» «хайырлааныңа» сетки ханын каалап болуусу-са, совет улус, бистиң чүтүрүстүңүң болган тай-бынга чүтүлүг бүтү-ле туртарын хөй-нигити-ниң бөдөһи бисти билбейн баар ийик.

Каттышкан Нащиялар Организациязыга бо-дунуң «ажык дөңүңүң» чаа планын килер деп бөдөп турар дөң дугайында Эйзенхауэрниң кы-жанышкыга дөңү медеглели бистериң баа-ла кайгытайын барып шыдаван. Мыдыг шлюн са-молеттарың совет дөңсөө оруу хандыңган деп чөвүгө Пентагонга бөдүрөп көргөн соонда самолёт-тарың шак-ла мыдыг соругалар-биле КНО-нуң туугуң ады-биле чорудар деп шитпирээр то-даргай-дыр. Каттышкан Нащиялар Организациязы —АКШ-тың шты эвес, Пентагоннуң салбыры эвес-ле болгай, иччанган ол шак мыдыг дорам-чылалыг рольдан ойнаап каантар деп чугаа-лаар хөкөр.

Силерниң чамдыгыңыңың медеглелдеринде Совет Эвилелиниң кырыга америк агар дөңсөө-лөрүң ужудушкуну чүгө «чөгөңиң таарыл-га» деп чугаалап турар. Силер мында чүтү-бүрү күрүнелерни парлалгазын төлөдөп турар бол-ганыңа силерден мында деп айтырмышык тур мен: шериг таламы-биле дайын болуп чыдаас дөңүңиң дугайында силерниң үргүлчү билиң турарың чурттарың шериг самолёттарың силер-ниң хоорайларың кырыга ужудушкуннарың салгы амыр, төмөк чөк көөр болза силер боттарыңың чазакны канчар дөң силер? Мыдыг чазакты хүндүлээр силер бе? Силерниң бажыңарың кырыга өскөңиң шериг самолёт-ду-нуң дааш-джимдини дыңап турган, силерниң өг-үлөөңер-даа, силер-да мржым-шөлөөң туруп болур силер бе?

Иччарага дашхаартан биске дөгөн хал-тө-гүчкүңүңүң ийи дайын, оң-он миллион кижилерниң амы-тынын когартап ийи дайын бистиң чүтүрүстүң улустарының салгы сеткилдиге ар-

тып калган болганда совет кижилер баа шак мынчалдыр ылаптыг болар эргелге-ле болгай!

ССРЭ-ниң дөңсөөлөрүңиң кырына агрессти шлюнчу ужудушкуннары белеткөөрүңге бол-ган чурттарыңа боттарыңың дөңсөөлөрүң а-гыш амыр берипкен чурттарың чазактары хөй-нигитиниң санал-оңалыңың мурунуга калды-бир черге-биле агартыңар болган ам шериг дайымырактарың үлгелдиринден казынып амыр ужура тааржып турары ыла-тыр-дыр. Бодалыкче, олар мыдыг хөкөр баштап чорук багай дөңүң билди эгелеп турар боор,— боттарыңың черлерин америк шериг баазалары-га берипкен кижилер шитпирээр эвек эвек келир үеде оңу билди аптар дөңүңге бөдүрүлгү бис.

Чөвүлө хуралды ам чорудары бөдүңүңыңга Совет чазак болуп турар, мычарага ол, мен деп чугаалаан болгай мен, оон эсе турушту эе-леш шыдаван. Дөң күрүнелерниң чазактар баш-тыңыңарың ужуражымшыкыны эки белеткөөр төлөдө, бүтү-ле чүвүлөңи кылган бис, мыдыг болза-да Американың Каттышкан Штаттары-ның ийи баштыг чамды кижилери чөвүлө ху-ралды оң эгелээриниң мурунунда-ла бойдалып казын.

Катаптап чугаалап тур мен, дөргилер, Совет Эвилели тайбың көж-хөлөө дөгүлөшкөн дээр, чугаалажымшыкың дөң, каймы-каймыңа ху-лөөп алдыңгыр чөгүмчалыг дугуружаалар дөң быжың-биле тургуп турар. Бистиң тайбыңа мынчалдыг политикамыз бугу улустарың ху-лөөп көрүшкүңүң болган билишканын ап турар дөңүңге бөдүрүлгү турган, ол угаанымыңкы-биле амылдар бис, ыччанган барыны чүк тур-дөөлөрүңиң удуруткучулары оңчө күткүрү боор дөңүңге, 6—8 ай болган чаз, улам-на таарым-чалыг байдалда чугаалажымшыкың таламы-биле чурттарың удуруткучулары-биле, бир эвес олар сонугурамын илередир болган ол ужура-жымшыкыга чөвүлөңүң, мыдыг ужуражым-шыкыга хөкөртиң политиктиң байдалды, тодаргай-ларга улустар аразының өңү келген айтыр-ларың чугаалажыр болган шитпирээр төлөдө, социалистиң чурттары удуз өңүч-чөвүлө чорутканың ажылаас болза, анда бөдүрүрүң күтээр ийиң бис.

Калды-даа өңүч-чөвүлө хөдөлдишкенин-биле кым-да Совет Эвилелин коргудуп, соци-алисти чурттары коргудуп шыдаас дөңүң ба-гы-ле кижилер билип аптар болза, чүгө ол та-варылгада мыдыг шак дүңүң келир азыр! Бис-ти дилек кырыга олуртуп бөдүңүңүң! Чүгө деп эгелерге, кыжанышкың болган шапты-моондакышкың чөкка бистиң-биле чугаала-лып болган дугуруж ап болур болган оңу кыл-ды болур жуурагу-даа.

Парижде чыгыр аргамы чазактар баштыңы-рыңа бергени дөң, бөдик денелге чөвүлө ху-рал болгунан турар дөң, бистиң ужуражым-шыкымызга, дугуруж алганы ышкыш, шак ыч-чаар өрткөн турар дөң, олар бистиң бөдөр ке-лгениси соругаларга дүңкөн турар дөң кү-женишкени дөң Францианың президенти генерал де Голль өөрүп четтергенини илередир хулаң тур мен.

Бөгүн мен Францианың президентинге ча-пын чөдөр мурунуга чоруткунуң кылдым. Оон-биле санал-оңалдырыңың солугтуус. Бис-тин харымсалдырымыз хөкүлдериңе болган быжыңыңа мөөң сонгар-лаа күженишкени-нериң кылдыр бисте илерет келгениң өөрү түр мен. Анда байыр чөдөр, бо эң чугула айтыр-талзы-биле президент биске ниети бил-дишкенин турарыңа ханганымын илередир түр мен.

Бөдик денелге чөвүлө хурал болгунан турар төлөдө, оң илереткен киржилгез болган кү-женишкени дөң Великобританияның премьер-министри Макмилланга бөдүңүң хуудукалмын илередирин казы күөп түр мен.

Оон-биле казы чамдык хомузашкыңары илеретпейн барып шыдаванмы шы-на. Бир эвес Францианың президенти болган Великобританияның премьер-министри боттарыңың эвалелчи харымсалдырың алдышкы, фактылары бөттү байдал-биле үнөдөп көрүңүң туружун эелөөн болза, бир эвес олар күлө-соруктарың улуг-биле илереткен болза, Каттышкан Штаттарың удуруткучулары боттарыңың агрессти үлгелдиш-кениниң буруу шап ужура тааржыр болган бүтү делегейиң улустарының идеге-биле манап келгени бөдик денелге чөвүлө хурал болгунан болган бөдүңүң дуалыг түшөөдөрүң берген ту-руп болур турган. Көчөөңгө дөң өөрү четтир-дик. Ам силерниң айтыргыларың харым-лаарыңа белең мен, дөргилер.

Совет чазактың баштыңы медеглел нөччаз соонда парлалга төлөлекчиликкеңиң айтыргы-лары хары берген. Парлалга конференциязы ийи чартык шак хире үргүлчүлөөң.

(Парлалга төлөлекчиликкеңиң айтыргы-ларыңа Никита Сергеевич Хрущевтуң харызын солунуң даразында номеринг парлар).

Н. С. Хрущевка Чжоу Энъ-лайның телеграммасы

Эргим эш Н. С. Хрущев! Тергим улуг комитеттиң нөрөлди Совет Эвилелиниң чөдөһиниң салып үндүргөни-биле холбаштыр кыдат улустуң болган Кыдаттың ча-зының мурунундан Силерге болган Силерни дачыштыр улуг совет улус-на баазо Совет Эвилелиниң чазакта эм-не изги байырымын илередиң тур мен.

Совет Эвилели бөдүңүң эртем-техниктиң чөдөһиниңиңиң тайбың хө-рөңгө болган киж и төрөгөтениң чагай чоруунга бараан болурун чагай соругаларыңа кездэе амылган турар. Тергим улуг комитеттиң нөрөл-спутнिति амгы үеде чөдөһиниң салып үндүргөн чөдөр өк-төргөй дөңгөн чыгырып азырмыче киж и төрөгөтениң улуг чүткүлүн боттаңдарыңың хөргөңге азык улуг салышыны болбушан, киж и тө-рөгөтениң дөңүң өскө бөдүмелерин чыгырып алыр үе-шөгүн улам-на чоошулаткан.

